

Ortaokul Öğrencilerinin Eşdizimlilik Bilgisi: Alıcı ve Üretici Boyutların Karşılaştırılması

Yasemin Aslan*

MAKALE BİLGİSİ

Geliş: 18.07.2025
Düzeltilme: 06.09.2025
Kabul: 08.09.2025
Doi: 10.31464/jlere.1746011

Anahtar Sözcükler:

ortaokul öğrencileri
alıcı eşdizimlilik
üretici eşdizimlilik

ÖZET

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeylerini belirlemeyi, bu iki bilgi arasındaki ilişkiyi incelemeyi ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu araştırma, ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüş ve 5-8. sınıfta öğrenim gören toplam 598 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler, alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi değerlendirme aracı ile toplanmış ve SPSS programıyla analiz edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin alıcı eşdizimlilik bilgilerinin “iyi”, üretici eşdizimlilik bilgilerinin ise “orta” düzeyde olduğunu göstermiştir. Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi arasında pozitif yönde anlamlı ancak düşük düzeyde ilişki belirlenmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça eşdizimlilik becerilerinde anlamlı gelişmeler gözlenmiştir. Çalışma, eşdizimliliğin dil öğretiminde dizgesel olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bilgilendirme

Yayın Etiği Bilgilendirme

Bu çalışma bilimsel yayın etiğine uygun olarak yapılmıştır.

Bu çalışma için Etik Kurul onayı alınmıştır: Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 14.05.2024 tarihli 68282350/2024/10 sayılı karar ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Yazarların Katkı Oranı

Araştırma tek yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur.

Gönderim

Aslan, Y. (2025). Ortaokul öğrencilerinin eşdizimlilik bilgisi: Alıcı ve üretici boyutların karşılaştırılması. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 11 (2), 725-738*.

* Dr. Öğr. Üyesi, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5792-7304>, Pamukkale Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ybakir@pau.edu.tr

Giriş

Dil, birimler arasında bağlam temelli ilişkiler kurularak anlam kazanan dinamik bir yapıdır ve bu nedenle herhangi iki ya da daha fazla birim, bağlam gerektirdiği sürece birlikte kullanılabilir. Bu birliktelik en az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan yapılarda belirginleşir. Bu türden birliktelikler, İngilizcede collocation terimiyle karşılanmakta, Türkçede ise “eşdizim” kavramıyla ifade edilmektedir. İmer, Kocaman ve Özsoy (2011), collocation kavramına Türkçede “birliktelik” ve “eşdizimlilik” karşılıklarını önermiştir. Onlara göre “birliktelik”, sözcüklerin düzenli bir biçimde birlikte kullanılmaları durumunu, “eşdizimlilik” ise iki ya da daha fazla birimin aynı dizimde yer alma eğilimidir.

Alanyazında eşdizim kavramına ilişkin farklı tanımlar ve sınıflandırmalar yer almaktadır. Terim ilk kez Firth (1957) tarafından kullanılmıştır (Talakoob & Koosha, 2017). Benson ve arkadaşları (1986), eşdizimleri iki ana gruba ayırır: dilbilgisel eşdizimler ve sözcüksel eşdizimler. Lewis (2000) de eşdizimleri benzer biçimde sınıflandırmıştır. Doğan’a (2019) göre eşdizimler, belirli sözlüksel ve dilbilgisel yapıları olan sözcük birliktelikleridir. Çetinkaya, Kesici ve Polat (2023, s. 25) ise eşdizimi, “dil kullanıcısının seçimi doğrultusunda anlamsal yapı oluşturmak amacıyla bir dizgede sıklıkla yan yana gelmiş en az iki sözcüğün birbirini gerektirmesi sonucu oluşan nedensizlik ve uzlaşım-sallık özelliği gösteren üretimsel yapılar” olarak tanımlar. Hirik (2017), eşdizimleri deyimlerden ayırarak, kalıplaşma göstermeyen ancak birlikte kullanılmaları açısından alışkanlık oluşturan biçimbirimler olarak niteler. Ördem (2013) ise eşdizimliliğin, kimi zaman tamamen serbest sözcük birliktelikleriyle, kimi zaman da kalıplaşmış yapılarla ortaya çıkabileceğini vurgular.

Eşdizimler çoğu zaman anlamlı bir gerekçeye dayanmaksızın bir araya gelir ancak zamanla bu birlikte kullanım, kavramsal olarak belirli bir göstergeye dönüşür. Eşdizimliliğe ilişkin iki temel yaklaşım dikkat çeker. Bunlardan ilki istatistik odaklı yaklaşım (statistically oriented approach / frequency-based approach), diğeri ise anlam odaklı yaklaşım (significance oriented approach / phraseological approach) olarak adlandırılır (Nesselhauf, 2005). İstatistik temelli yaklaşım, birimlerin belli bir uzaklıkta birlikte kullanım sıklığını temel alır (Ateş, 2022). Bu bakış açısına göre, bir sözcüğün cümle içinde yer alma olasılığı, birlikte kullanıldığı diğer sözcüklerin sıklığına bağlı olarak artar (Çetinkaya vd., 2023). Öte yandan anlam temelli yaklaşım, sözcüklerin yalnızca sıklıkla değil, aynı zamanda anlamsal gerekçelerle de bir araya geldiğini savunur (Eken, 2016).

Sinclair (1991), eşdizimleri açıklarken iki dilsel yorumlama ilkesi öne sürer: açık seçim ilkesi (open choice principle) ve deyim ilkesi (idiom principle). Bu bağlamda Sinclair, dil kullanıcılarının sözcükleri tek tek ve bağımsız olarak seçmektense belirli dilsel kalıpları ya da sözcük gruplarını birlikte kullanma eğiliminde olduğunu belirtir (Mersinli & Demirhan, 2012). Dolayısıyla, sözcüklerin birlikte kullanılma eğilimlerinin dizgesel biçimde incelenmesi, dilsel kalıpların belirlenmesi açısından büyük önem taşır.

Bu kuramsal yaklaşımların yanı sıra, Türkiye’de yapılan çalışmalar da eşdizimlerin sınıflandırılmasına yönelik çeşitli ölçütler ortaya koymuştur. Özkan (2011), eşdizimleri altı

farklı ulamda sınıflandırırken, Doğan (2016) ile Çetinkaya ve arkadaşları (2023), Benson, Benson ve Ilson'un (2010) sınıflandırmasından yola çıkarak beş ulam tanımlamaktadır.

Sözcük bilgisi yalnızca sözcüğün anlamını, biçimini ve kullanımını bilmeyi değil, aynı zamanda o sözcüğün diğer sözcüklerle nasıl bir araya geldiğini de bilmeyi gerektirir. Bir dilin doğru, etkili ve akıcı biçimde kullanılabilmesi için sözcüklerin hangi sözcüklerle birlikte kullanılabileceğine ilişkin bilginin, yani eşdizimsel bilginin edinilmesi oldukça önemlidir. Zhang ve Sukying'e (2021) göre sözcük bilgisi, eşdizimler de dahil olmak üzere bir sözcüğün tüm alt bileşenlerini kapsar. Hill'e (2000) göre ise dilde kullanılan anlatımların yaklaşık %70'ini eşdizimler oluşturmaktadır (Hill 2000; akt. Çiçek & Asar, 2023).

Sözcük bilgisi genellikle ikiye ayrılır: alıcı bilgi ve üretici bilgi. Alıcı sözcük bilgisi, bir sözcüğün biçim-anlam bağlantısını tanıma becerisidir; üretici sözcük bilgisi ise bir sözcüğü anımsayıp uygun bağlamda doğru şekilde kullanma yeteneğidir (Zhang & Sukying, 2021). Söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturan alıcı ve üretici eşdizim bilgisi, öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini doğrudan etkileyebilir. Akyol'a (2005) göre okuma, ön bilgilerin kullanıldığı ve yazar ile okuyucu arasında etkili iletişime dayalı olarak yürütülen anlam kurma sürecidir. Gough ve Tunmer (1986) ise okuma becerisini sözcük çözümleme ve sözel dili anlama gibi iki temel boyutta ele alır. Sözdizim, biçimbilgisel farkındalık ve sözcük dağarcığı, bu süreci etkileyen unsurlar arasında yer alır.

Eşdizimler, dilin daha canlı, esnek ve zengin kullanılmasını sağlar. Yazarlar, metinlerini daha etkili ve renkli kılmak için eşdizimlerden yararlanır. Ancak, her dizgesel sözcük birlikteliği eşdizim olarak nitelendirilmez. Özellikle alışkanlıkla birlikte görünen ve çağrışımsal anlamlar taşıyan yapıların belirlenebilmesi her zaman kolay değildir. Okuma becerisi bir çözümleme süreci olarak düşünülürse alıcı eşdizim bilgisi yüksek olan öğrencilerin daha başarılı okuma performansı göstermesi, üretici eşdizim bilgisi yüksek öğrencilerin ise daha başarılı yazma becerisine sahip olması beklenebilir.

Alanyazında öğrencilerin eşdizim bilgilerine yönelik olarak yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında gerçekleştirildiği görülmektedir (Ayabakan ve Elmas, 2017; Doğan, 2019; Karadağ, 2020). Bu çalışmaların ortak noktası, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin eşdizimsel yeterliliklerini incelemeye odaklanmalarıdır. Örneğin Ayabakan ve Elmas (2017) ile Doğan (2019), A1 ve A2 düzeyindeki yabancı öğrencilerin yazılı anlatımlarını inceledikleri çalışmalarında bu öğrencilerin eşdizimsel söz varlığını yazılarına yeterince yansıtamadıklarını belirlemişlerdir. Karadağ (2020) ise yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında bir ders kitabından seçilen kırk beş sözcük ve bunların eşdizimleri üzerinden geliştirilen bir öğretim modeli sunmuştur.

Anadili olarak Türkçe öğretiminde ise dikkat çeken çalışmalar arasında Çiçek (2012), Çiçek ve Asar (2023) ile Çetinkaya, Kesici ve Polat'ın (2023) çalışmaları yer almaktadır. Çiçek (2012), hazırladığı yüksek lisans tezinde 7. sınıf öğrencilerinin üretici eşdizim bilgilerini incelemiştir. Çiçek ve Asar (2023), ortaokul öğrencilerinin üretici eşdizim yapılarındaki yanlış kullanımlarını belirlemiştir. Son olarak Çetinkaya, Kesici ve

Polat (2023), öğrencilerin alıcı ve üretici eşdizim bilgilerini ölçmeye yönelik bir araç geliştirmiştir.

Alanyazından sözü edilen çalışmaların büyük bölümü yalnızca üretici eşdizimlilik bilgisine odaklandığı gibi alıcı ve üretici boyutların bir arada ele alındığı bütüncül yaklaşımlar sınırlı kalmaktadır. Ayrıca önceki çalışmalar, genellikle betimleyici düzeyde olup sınıf düzeyine göre farklılıkların ya da bu iki boyut arasındaki ilişkinin incelenmesine yeterince yer vermemektedir. Bu bağlamda, ortaokul öğrencilerinin hem alıcı hem de üretici eşdizimlilik bilgisi düzeylerini karşılaştırmalı olarak ortaya koyan, bu iki bilgi türü arasındaki ilişkiyi inceleyen ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıkların olup olmadığını araştıran kapsamlı bir çalışmaya gereksinim duyulmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeylerini belirlemek, bu iki bilgi türü arasındaki ilişkiyi incelemek ve eşdizimlilik bilgisinin sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, öğrencilerin dilsel birikimlerini nasıl yapılandırdıkları ve sözcükleri bağlam içinde ne ölçüde anlamlı ve doğru biçimde kullandıkları değerlendirilecektir. Araştırmada bu amaçlar çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- 1) Ortaokul öğrencilerinin alıcı eşdizimlilik bilgisi hangi düzeydedir?
- 2) Ortaokul öğrencilerinin üretici eşdizimlilik bilgisi hangi düzeydedir?
- 3) Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi, sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Tasarımı/Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma desenleridir (Karasar, 2011). Bu modeller, geniş örneklemeler üzerinde veri toplayarak evren hakkında genelleyici yargılara ulaşmayı olanaklı kılar. Tarama modelleri arasında yer alan ilişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik bir yaklaşımdır. Bu modelde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, değişme söz konusuysa bunun yönü ve düzeyi belirlenmeye çalışılır. İlişkisel tarama modeli, özellikle değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı hedefleyen çalışmalarda sıklıkla tercih edilen bir desendir. Bu doğrultuda, araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkileri anlamlandırmak amacıyla bu model kullanılmıştır.

Yayın Etiği

Bu çalışma, Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 14.05.2024 tarihli 68282350/2024/10 sayılı karar ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Çalışma sırasında Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuş, her katılımcı bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formunu doldurarak araştırmaya katılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları Ege Bölgesinde bir ilde, iki ayrı ortaokulda, 5-8. sınıfta öğrenim gören öğrencileridir. Çalışmaya toplamda 598 öğrenci katılmıştır. Uygulamanın gerçekleştirildiği A okulunda, her sınıf düzeyinde iki şube olmak üzere toplam sekiz şube yer almaktadır. B okulunda ise her sınıf düzeyinde beş şube bulunmakta ve okul genelinde toplam yirmi şube bulunmaktadır. A okulundan 154 öğrenci araştırmaya katılırken B okulundan 444 öğrenci katılmıştır. Çalışmada yer alan katılımcıların sınıf düzeyine göre dağılımı Çizelge 1’de yer almaktadır.

Çizelge 1. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf düzeyi	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
5	152	25,5
6	136	22,7
7	179	29,9
8	131	21,9
Toplam	598	100

Çizelge 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 598 öğrencinin dört sınıf düzeyine dağılımının oldukça dengeli olduğu görülmektedir. 5. sınıfta 152 (%25,5), 6. sınıfta 136 (%22,7), 7. sınıfta 179 (%29,9) ve 8. sınıfta 131 (%21,9) öğrenci yer almaktadır. En yüksek öğrenci sayısının 7. sınıfta (%29,9), en düşük sayının ise 8. sınıfta (%21,9) olduğu gözlemlenmiştir. Bu dağılım, örneklemin farklı sınıf düzeylerini temsil etme açısından dengeli olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Katılımcıların alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgilerini belirlemek için Çetinkaya, Kesici ve Polat (2023) tarafından geliştirilen “alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisini değerlendirme aracı” kullanılmıştır. Alıcı eşdizimlilik testi, öğrencilerin sözcük gruplarını tanıma ve doğru olanları ayırt etme becerilerini ölçerken üretici eşdizimlilik testi, öğrencilerin kendilerinin eşdizimsel yapılar üretme becerilerini ölçmüştür. Her iki testte de eşdizimsel yapılar beş türde (önad ad, ad eylem, ad+ad, belirteç önad, belirteç eylem) incelenmiştir. Ölçme araçlarından Alıcı Eşdizimlilik Bilgisini Değerlendirme Alt Testi için KR 20 güvenirlik katsayısı 0.766, Üretici Eşdizimlilik Bilgisini Değerlendirme Alt Testi için KR 20 güvenirlik katsayısı 0.747 ve testin tamamı için ise 0.805’tir.

Toplanan veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, minimum-maksimum değerler), Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeyleri sınıf düzeyine göre karşılaştırıldığından, bu gruplar arasındaki ortalama farkların anlamlılığını test etmek amacıyla ANOVA tercih edilmiştir. Etki büyüklüğünü belirlemek için eta-kare (η^2) değerlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen

verilerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerleriyle test edilmiş, parametrik testlerin uygulanabilir olduğu görülmüştür. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

İşlem Süreci

Ortaokul öğrencilerinin alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgilerini belirlemede kullanılmak üzere ölçme aracını geliştiren araştırmacılara elmek aracılığıyla ulaşılmış, araştırmacılardan gerekli izinler alındıktan sonra Pamukkale Üniversitesine etik kurul izni almak için başvuru yapılmıştır. Etik kurul onayı alındıktan sonra, Millî Eğitim Bakanlığının araştırma izni sayfası üzerinden başvuru yapılmıştır. Çalışma için gerekli bütün izinler alındıktan sonra Bakanlık tarafından belirlenen iki ortaokul yönetimiyle görüşülerek ölçme araçları için uygulama programı oluşturulmuş ve bu programa uyularak ölçme araçları araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırma verileri etik izin doğrultusunda ve gönüllülüğe dayalı olarak toplanmıştır. Katılımcılar uygulama hakkında, uygulama öncesinde bilgilendirilmiş ve uygulama sırasında da katılımcıların soruları araştırmacı tarafından yanıtlanmıştır. Uygulamalar sırasında Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuş, her katılımcı bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formunu doldurarak araştırmaya katılmıştır.

Ölçme aracının katılımcılar tarafından yanıtlanma süresinin sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterdiği araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. 5. sınıf düzeyinde bir ders saatinde doldurulan ölçme aracı sınıf düzeyi arttıkça daha kısa sürede doldurulmuş ve 8. sınıf düzeyinde ölçeceği doldurma süresinin yirmi dakikadan daha az sürdüğü belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmada elde edilen verilerin parametrik testlere uygunluğunu değerlendirmek amacıyla, değişkenlerin dağılım özellikleri incelenmiştir. Bu kapsamda, her bir eşdizimlilik türüne ait minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri hesaplanmıştır. Bu betimsel istatistiksel veriler Çizelge 2’de sunulmaktadır.

Çizelge 2. Eşdizimlilik Değişkenlerine Ait Betimsel Dağılım İstatistikleri

	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	Ss	Skewness	Kurtosis		
Alıcı önad+ad	598	0,5	2,0	1,62	0,23	-0,589	0,1	0,992	0,2
Alıcı ad+eylem	598	0,5	2,0	1,51	0,27	-0,418	0,1	0,261	0,2
Alıcı ad+ad	598	0,8	2,0	1,52	0,24	-0,181	0,1	-0,361	0,2
Alıcı belirteç+önad	598	0,5	2,0	1,47	0,26	-0,207	0,1	0,142	0,2
Alıcı belirteç+eylem	598	0,5	2,0	1,46	0,27	-0,122	0,1	-0,187	0,2
Alıcı	598	0,9	1,9	1,51	0,14	-0,123	0,1	0,273	0,2
Üretici önad+ad	598	0,0	2,0	1,25	0,40	-0,501	0,1	0,332	0,2
Üretici ad+eylem	598	0,0	2,3	1,24	0,42	-0,59	0,1	0,307	0,2
Üretici ad+ad	598	0,0	2,0	1,15	0,46	-0,516	0,1	0,131	0,2
Üretici belirteç+önad	598	0,0	2,0	1,52	0,49	-1,506	0,1	2,214	0,2
Üretici belirteç+eylem	598	0,0	2,0	1,27	0,44	-0,87	0,1	1,114	0,2

Üretici	598	0,0	2,0	1,29	0,36	-1,091	0,1	1,716	0,2
---------	-----	-----	-----	------	------	--------	-----	-------	-----

Çizelge 2 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin alıcı ve üretici eşdizimlilik türlerine ilişkin verilerin dağılım özellikleri değerlendirilmiştir. Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin tüm değişkenler için ± 1.5 aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu değerler, verilerin simetrik bir dağılıma sahip olduğunu ve aşırı uç değerlerden önemli ölçüde etkilenmediğini göstermektedir. Ayrıca bu durum, değişkenlerin normal dağılıma yakın bir yapı sergilediğini ve parametrik istatistiksel yöntemlerin uygulanabilirliğini desteklemektedir. Parametrik testlerin temel varsayımlarından biri olan normal dağılım koşulunun sağlandığı bu bulgular ışığında, araştırma kapsamında yapılacak karşılaştırmalar ve ilişkisel çözümlemeler için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon katsayısı gibi parametrik analiz tekniklerinin tercih edilmesi uygun bulunmuştur. Normal dağılım varsayımının karşılandığı belirlenmesinin ardından, araştırmanın birinci alt problemi olan “Ortaokul öğrencilerinin alıcı eşdizimlilik bilgisi ne düzeydedir?” sorusuna ilişkin bulgular Çizelge 3’te ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

Çizelge 3. Alıcı Eşdizimlilik Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alıcı Eşdizimlilik	N	$\bar{X}$	Düzye	Ss	En küçük değer	En büyük değer
Önad+ad	598	1,62	İyi	0,23	0,5	2,0
Ad+eylem	598	1,51	İyi	0,27	0,5	2,0
Ad+ad	598	1,52	İyi	0,24	0,8	2,0
Belirteç+önad	598	1,47	İyi	0,26	0,5	2,0
Belirteç+eylem	598	1,46	İyi	0,27	0,5	2,0
Toplam	598	1,51	İyi	0,14	0,9	1,9

Ortaokul öğrencilerinin önad+ad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.62$, ad+eylem puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.51$, ad+ad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.52$, belirteç+önad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.47$, belirteç+eylem puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.46$ ve alıcı eşdizimlilik puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.51$ ’dir. Ortaokul öğrencilerinin alıcı eşdizimlilik düzeyleri iyi düzeydedir. Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Ortaokul öğrencilerinin üretici eşdizimlilik bilgisi ne düzeydedir?” sorusuna ilişkin bulgulara Çizelge 4’te yer verilmiştir.

Çizelge 4. Üretici Eşdizimlilik Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Üretici Eşdizimlilik	N	$\bar{X}$	Düzye	Ss	En küçük değer	En büyük değer
Önad+ad	598	1,51	İyi	0,40	0,0	2,0
Ad+eylem	598	1,24	Orta	0,42	0,0	2,0
Ad+ad	598	1,24	Orta	0,46	0,0	2,0

Belirteç+önad	598	1,15	Orta	0,49	0,0	2,0
Belirteç+eylem	598	1,52	İyi	0,44	0,0	2,0
Toplam	598	1,27	Orta	0,36	0,0	1,95

Ortaokul öğrencilerinin önad+ad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.51$, ad+eylem puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.24$, ad+ad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.24$, belirteç+önad puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.15$, belirteç+eylem puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.52$ ve üretici eşdizimlilik puanlarının ortalaması $\bar{X}=1.27$ 'dir. Ortaokul öğrencilerinin önad+ad, ad+ad, belirteç+önad üretici eşdizimlilik düzeyleri ile üretici eşdizimlilik düzeyleri orta, ad+eylem ve belirteç+eylem üretici eşdizimlilik düzeyleri iyi düzeydedir.

Öğrencilerin alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeyleri ayrı ayrı incelendikten sonra, bu iki bilgi türü arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizine başvurulmuştur. Çalışmanın için alt problemi olan “Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgulara Çizelge 5’te yer verilmiştir.

Çizelge 5. Alıcı ve Üretici Eşdizimlilik Bilgisi Arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları

		Üretici					
		Önad+ad	Ad+eylem	Ad+ad	Belirteç+önad	Belirteç+eylem	Toplam
Alıcı	Önad+ad	,117**	,160**	,132**	,167**	,149**	,180**
	Ad+eylem	,178**	,192**	,202**	,113**	,157**	,206**
	Ad+ad	,184**	,235**	,188**	,141**	,119**	,212**
	Belirteç+önad	,129**	,081*	,079	,148**	,104*	,134**
	Belirteç+eylem	,187**	,243**	,195**	,155**	,214**	,244**
	Toplam	,293**	,334**	,293**	,265**	,274**	,359**

*p<0.05

**p<0.01

Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları incelendiğinde alıcı eşdizimlilik türlerine ait puanlar ile üretici eşdizimlilik türlerine ait puanlar arasında düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Alıcı eşdizimlilik puanları ile üretici eşdizimlilik puanları arasında ise orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir (r=0.359, p<0.01).

Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeylerinin sınıf seviyelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, ANOVA testi uygulanmıştır. Sınıf düzeyine göre alıcı eşdizimlilik sonuçları Çizelge 6’da sunulmuştur.

Çizelge 6. Sınıf Düzeyine Göre Alıcı Eşdizimlilik ANOVA Testi Sonuçları

Alıcı Eşdizimlilik	Sınıf	N	$\bar{X}$	Düzye	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler r ortalaması	F	P	Anlamlı fark	η^2
Önad+Ad	5,00	152	1,59	İyi	Gruplararası	,237	3	,079	1,465	,223		
	6,00	136	1,62	İyi	Gruplarıçi	32,051	594	,054				
	7,00	179	1,64	İyi	Toplam	32,288	597					
	8,00	131	1,60	İyi								

Ad+eylem	5,00	152	1,47	İyi	Gruplararası	,417	3	,139	1,954	,120		
	6,00	136	1,50	İyi	Gruplarıçi	42,233	594	,071				
	7,00	179	1,54	İyi	Toplam	42,650	597					
	8,00	131	1,52	İyi								
Ad+ad	5,00	152	1,45	İyi	Gruplararası	1,065	3	,355	6,085	,000*	5-6,7,8	0.03
	6,00	136	1,53	İyi	Gruplarıçi	34,659	594	,058				
	7,00	179	1,52	İyi	Toplam	35,724	597					
	8,00	131	1,57	İyi								
Belirteç+önad	5,00	152	1,38	İyi	Gruplararası	2,250	3	,750	11,288	,000*	5-6,7,8	0.05
	6,00	136	1,51	İyi	Gruplarıçi	39,467	594	,066				
	7,00	179	1,44	İyi	Toplam	41,717	597					
	8,00	131	1,55	İyi								
Belirteç+eylem	5,00	152	1,35	İyi	Gruplararası	3,653	3	1,218	18,514	,000*	5-6,7,8	0.09
	6,00	136	1,44	İyi	Gruplarıçi	39,074	594	,066				
	7,00	179	1,54	İyi	Toplam	42,727	597					
	8,00	131	1,52	İyi								
Toplam	5,00	152	1,45	İyi	Gruplararası	,929	3	,310	17,310	,000*	5-6,7,8	0.08
	6,00	136	1,52	İyi	Gruplarıçi	10,628	594	,018				
	7,00	179	1,54	İyi	Toplam	11,558	597					
	8,00	131	1,55	İyi								

*p<0.05

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, öğrencilerin önad+ad ve ad+eylem alıcı eşdizimlilik puanları arasındaki farklılıkların sınıf düzeyine göre anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin ad+ad alıcı eşdizimlilik puanları arasında 5. sınıf ile diğer sınıf düzeyleri arasında 5. sınıfın daha düşük puanlara sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0.03 belirlenmiş ve sınıf düzeyinin ad+ad alıcı eşdizimlilik puanları üzerinde düşük düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin belirteç+önad alıcı eşdizimlilik puanları arasında 5. sınıf ile 6. ve 8. sınıf düzeyleri arasında 5. sınıfın daha düşük puanlara sahip olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0.05 belirlenmiş ve sınıf düzeyinin belirteç+önad alıcı eşdizimlilik puanları üzerinde düşük düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin belirteç+eylem alıcı eşdizimlilik puanları arasında 5. sınıf ile diğer sınıf düzeyleri arasında 5. sınıfın ve 6. sınıf ile 7. ve 8. sınıf arasında 6. sınıfın daha düşük puanlara sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0.09 belirlenmiş ve sınıf düzeyinin belirteç+eylem alıcı eşdizimlilik puanları üzerinde orta düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin alıcı eşdizimlilik puanları arasında 5. sınıf ile diğer sınıf düzeyleri arasında 5. sınıfın daha düşük puanlara sahip olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0.08 belirlenmiş ve sınıf düzeyinin alıcı eşdizimlilik puanları üzerinde orta düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf düzeyine göre üretici eşdizimlilik sonuçları Çizelge 7’de sunulmuştur.

Çizelge 7. Sınıf Düzeyine Göre Üretici Eşdizimlilik ANOVA Testi Sonuçları

Üretici Eşdizimlilik	Sınıf	N	$\bar{X}$	Düzye	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark	η^2
Önad+Ad	5,00	152	1,07	Orta	Gruplararası	13,513	3	4,504	32,318	,000*	5-6,7,8	0.14
	6,00	136	1,15	Orta	Grupları içi	82,791	594	,139			6,7-8	
	7,00	179	1,30	Orta	Toplam	96,304	597				7-8	
	8,00	131	1,48	İyi								
Ad+eylem	5,00	152	0,99	Orta	Gruplararası	15,907	3	5,302	34,431	,000*	5-6,7,8	0.15
	6,00	136	1,19	Orta	Grupları içi	91,473	594	,154			6,7-8	
	7,00	179	1,38	İyi	Toplam	107,379	597				6,7-8	
	8,00	131	1,37	İyi								
Ad+ad	5,00	152	0,89	Orta	Gruplararası	21,592	3	7,197	40,598	,000*	5-6,7,8	0.17
	6,00	136	1,08	Orta	Grupları içi	105,310	594	,177			6,7-8	
	7,00	179	1,23	Orta	Toplam	126,902	597				7-8	
	8,00	131	1,42	İyi								
Belirteç+önad	5,00	152	1,32	Orta	Gruplararası	13,662	3	4,554	21,321	,000*	5-6,7,8	0.10
	6,00	136	1,45	İyi	Grupları içi	126,878	594	,214			6,7-8	
	7,00	179	1,59	İyi	Toplam	140,541	597				7-8	
	8,00	131	1,73	İyi								
Belirteç+eylem	5,00	152	1,04	Orta	Gruplararası	15,087	3	5,029	29,856	,000*	5-6,7,8	0.13
	6,00	136	1,22	Orta	Grupları içi	100,056	594	,168			6,7-8	
	7,00	179	1,37	İyi	Toplam	115,144	597				7-8	
	8,00	131	1,46	İyi								
Toplam	5,00	152	1,06	Orta	Gruplararası	15,352	3	5,117	49,755	,000*	5-6,7,8	0.20
	6,00	136	1,22	Orta	Grupları içi	61,095	594	,103			6,7-8	
	7,00	179	1,37	İyi	Toplam	76,447	597				7-8	
	8,00	131	1,49	İyi								

*p<0.05

Öğrencilerin önad+ad, ad+ad, belirteç+önad ve belirteç+eylem üretici eşdizimlilik puanları arasında, 5. sınıfın diğer sınıflara göre daha düşük puanlar aldığı, 6. sınıfın 7. ve 8. sınıflara göre daha düşük puanlar aldığı ve 7. sınıfın 8. sınıfa göre daha düşük puanlar aldığı belirlenmiştir ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri önad+ad için 0.14, ad+ad için 0.17, belirteç+eylem için 0.13 olarak belirlenmiş ve sınıf düzeyinin önad+ad ve ad+ad üretici eşdizimlilik puanları üzerinde yüksek düzeyde, belirteç+önad ve belirteç+eylem üretici eşdizimlilik puanları üzerinde orta düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin ad+eylem üretici eşdizimlilik puanları arasında, 5. sınıfın diğer sınıflara göre ve 6. sınıfın 7. ve 8. sınıflara göre daha düşük puanlar aldığı gözlemlenmiştir ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0,15 olarak belirlenmiş ve sınıf düzeyinin ad+eylem üretici eşdizimlilik puanları üzerinde yüksek düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin toplam üretici eşdizimlilik puanları arasında ise 5. sınıfın diğer sınıflara, 6. sınıfın 7. ve 8. sınıflara, 7. sınıfın ise 8. sınıfa göre daha düşük puanlar aldığı gözlemlenmiştir ($p<0.05$). Eta-kare etki büyüklüğü değeri 0,20 olarak belirlenmiş ve sınıf

düzeyinin toplam üretici eşdizimlilik puanları üzerinde yüksek düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi düzeylerini belirlemek, bu iki bilgi türü arasındaki ilişkiyi incelemek ve eşdizimlilik bilgisinin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin alıcı eşdizimlilik bilgilerinin genel olarak “iyi”, üretici eşdizimlilik bilgilerinin ise “orta” düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, öğrencilerin dil girdilerini tanıma ve ayırt etmede görece başarılı olduklarını, ancak aynı yapıları üretme süreçlerinde daha fazla desteğe gereksinim duyduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, Krashen’in (1982) ileri sürdüğü alıcı becerilerin üretici becerilerden önce edinildiği yönündeki savla örtüşmektedir. Benzer biçimde, ikinci dil öğrenen bireyler üzerine yapılan araştırmalarda da alıcı eşdizimlilik bilgisinin üretici bilgiye göre daha güçlü olduğu gözlemlenmiştir (Talakoob & Koosha, 2017; Jeensuk & Sukying, 2021).

Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisi arasında anlamlı ancak düşük düzeyde olumlu ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, her iki beceri türünün bağlantılı ancak bilişsel açıdan birbirinden ayrı işleyen süreçler olduğunu düşündürmektedir. Öğrenciler bir eşdizimsel yapıyı tanıma aşamasında başarılı olabilirken aynı yapıyı üretim sürecinde kullanmakta zorlanabilmektedir. Çiçek ve Asar’ın (2023) çalışmasında da öğrencilerin eşdizimsel yapılarda özellikle üretim aşamasında yapısal hatalar yaptıkları belirtilmektedir. Dolayısıyla, eşdizimlilik bilgisinin üretici boyutta sistemli şekilde desteklenmesi gerekliliği öne çıkmaktadır.

Sınıf düzeyine göre yapılan karşılaştırmalarda ise özellikle 5. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Bu durum, eşdizimlilik bilgisinin yaşa ve öğrenim süresine bağlı olarak geliştiğini ve sınıf düzeyinin belirleyici bir değişken olduğunu göstermektedir. ANOVA ve eta-kare (η^2) değerleri, özellikle üretici eşdizimlilik becerilerinde sınıf düzeyinin orta ila yüksek düzeyde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, öğrencilerin sınıf düzeyine bağlı olarak eşdizimsel örüntülerde daha başarılı olarak Smith’in (2014) çalışmasını desteklemektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, eşdizimlilik bilgisinin dil öğretiminde yalnızca maruz kalma yoluyla değil, bilinçli öğretim uygulamalarıyla geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda, dil öğretimi programlarında eşdizimliliğe hem alıcı hem de üretici yönleriyle yer verilmesi önem taşımaktadır. Özellikle yazma ve konuşma becerilerinde öğrencilerin eşdizimsel yapı üretimini destekleyecek etkinliklere ağırlık verilmelidir. Eşdizimsel yapıların yalnızca tanıtılması değil, öğrencilerin bu yapıları çeşitli bağlamlarda etkin biçimde kullanmalarını sağlayacak öğrenme ortamlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bununla birlikte, eşdizim temelli öğretim araçlarının geliştirilmesi, eşdizimliliğin öğretmen eğitiminde vurgulanması ve sınıf içi uygulamalarda dizgesel biçimde ele alınması önerilmektedir. Özellikle 5. ve 6. sınıf öğrencilerine yönelik üretici eşdizimlilik odaklı çalışmalar, bu yaş grubunun üretim becerilerindeki açığı kapatmak açısından önemli

katkı sağlayacaktır. Ayrıca, eşdizimliliğin okuduğunu anlama, yazılı anlatım ve sözcük dağarcığı ile olan ilişkisini irdeleyen çalışmalar, eşdizimlilik bilgisinin dil becerileri üzerindeki etkisini daha kapsamlı şekilde ortaya koyacaktır.

Sonuç olarak, bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin eşdizimlilik bilgilerini hem alıcı hem de üretici boyutta ele alan kapsamlı bir değerlendirme sunmuştur. Bulgular, eşdizimsel yeterlik gelişiminin aşamalı olduğunu ve sınıf düzeyine koşut biçimde ilerlediğini göstermiştir. Bu doğrultuda, dil öğretiminde eşdizimliliğin dizgesel biçimde ele alınması, sözcük öğretiminin yalnızca bireysel sözcük bilgisi değil, aynı zamanda sözcüklerin birlikte kullanım biçimlerini de kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Gelecekte farklı yaş kümelerinde, farklı bölgelerde ve farklı eğitim düzeylerinde yapılacak benzer araştırmaların, eşdizimlilik temelli dil öğretimi yaklaşımlarına yön vermesi beklenmektedir.

Kaynakça

- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Ateş, N. T. (2022). Understanding the collocation issues and problems in Turkish Language. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 10(4), 1391–52.
- Ayabakan, M., & Elmas, N. T. (2017). Yabancı dil öğretimi kitaplarında eşdizimli sözcüklerin sunumu. 30. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri, 2017 Dilbilim Derneği Yayınları, 163–168.
- Benson, M., Benson, E., & Ilson, R. (1986). *The BBI Combinatory Dictionary of English: A guide to Word Combinations*. Philadelphia, PA: John Benjamins.
- Çetinkaya, G., Kesici, S., & Polat, B. (2023). Alıcı ve üretici eşdizimlilik bilgisini değerlendirme aracının geliştirilmesi. *Dil Dergisi*, 174 (2), 23–44.
- Çiçek, S. (2012). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin anlatsal metin yazma becerilerinde eşdizimsel örüntüleme görünimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Çiçek, S., & Asar, A. (2023). Ana dili olarak Türkçe öğretiminde eşdizimsel farkındalık ve ortaokul öğrencilerinin eşdizimsel yeterlikleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 59, 176–191. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1207239>
- Doğan, N., (2016). Türkçe Öğrenci Sözlüklerinde Eşdizimlilik Bilgisi. *International Journal Of Language Academy*, 4(1), 267–282.
- Doğan, N. (2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde eşdizimsel farkındalık ve öğrencilerin eşdizim yeterlikleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(68), 115–122.
- Eken, T. (2016). Eşdizimlerin saptanmasına ve betimlenmesine yönelik kuram ve yaklaşımlar/Theories and approaches to identify and determine collocations. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 28–47.
- Gough, P. B., & Tunmer, W. E. (1986). Decoding, reading and reading disability. *Remedial and Special Education*, 7, 6–10.
- Hirik, S. (2017). İstemsel Eşdizimlilik ve Kiplik İlişkisi: Tahmin Kiplikleri Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 719–733.
- İmer, K., Kocaman, A., & A. S. Özsoy (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

- Jeensuk, S., & Sukying, A. (2021). An Investigation of High School EFL Learners' Knowledge of English Collocations. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 8(1), 90–106.
- Karadağ, B. M. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde eşdizimlilik: Bir model önerisi. *Dilbilim Dergisi*, 34, 27-56. <https://doi.org/10.26650/jol.2020.003>
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lewis, M. (2000). *Teaching collocation: Further developments in the lexical approach*. London: Language Teaching Publications.
- Mersinli, Ü., & Demirhan, U. (2012). Çok sözcüklü kullanımlar ve İlköğretim Türkçe ders kitapları. Aksan, Y ve Aksan, M. (Ed.), *Türkçe Üzerine Güncel Çalışmalar*. 113–122.
- Nesselhauf, N. (2005). *Collocations in a Learner Corpus*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Ördem, E. (2013). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Leksikal Yaklaşım: Bir Eşdizimlilik Çalışması Modeli, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 905–931.
- Özkan, B. (2011). *Türkiye Türkçesinde belirteçlerle fiillerin birlikte kullanılması ve eş dizimlilikleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Smith, S. (2014). *The nature of multi-word vocabulary among children with English as a first or additional language and its relationship with reading comprehension* [PhD thesis]. Oxford University.
- Talakoob, F., & Koosha, M. (2017). Productive and receptive collocational knowledge of Iranian EFL learners at different proficiency levels. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 6(7), 11–16.
- Zhang, X., & Sukying, A. (2021). Receptive and Receptive and of Lexical Collocations in Thai University Learners of English. *European Journal of English Language Teaching*, 6(06), 266–285.

EXTENDED ABSTRACT

Collocational Knowledge of Middle School Students: A Comparison of Receptive and Productive Dimensions

This study aims to determine the receptive and productive collocational knowledge levels of middle school students, examine the relationship between these two types of knowledge, and identify whether collocational knowledge significantly differs by grade level. Collocation refers to the tendency of certain words to co-occur in language and plays a crucial role in vocabulary development and fluent, accurate language use. Especially in second language learning, the development of collocational competence directly influences both comprehension and production skills. Previous studies have shown that receptive language skills are generally acquired earlier and more easily than productive ones.

The research employed a relational survey model and included a total of 598 students from 5th to 8th grades in two middle schools located in the Aegean Region of Türkiye. The data collection tool was the “Receptive and Productive Collocational Knowledge Assessment Tool” developed by Çetinkaya, Kesici, and Polat (2023). This tool measured students' knowledge of five types of collocations (adjective + noun, noun +

verb, noun + noun, adverb + adjective, adverb + verb) in both recognition and production formats. The reliability coefficient (KR-20) was 0.766 for the receptive subtest, 0.747 for the productive subtest, and 0.805 for the overall test, indicating acceptable internal consistency.

The data were analyzed using the SPSS software, applying descriptive statistics, Pearson correlation coefficients, and one-way ANOVA. Eta-squared (η^2) values were used to interpret the effect sizes. The data met the assumptions of normal distribution, thus allowing the use of parametric tests.

Findings indicated that students' receptive collocational knowledge was generally at a “good” level. Particularly high scores were found in adjective + noun and noun + noun combinations. On the other hand, productive collocational knowledge was found to be at a “moderate” level overall, with students experiencing more difficulty in structures like adverb + adjective and adverb + verb. A statistically significant, positive but low correlation was found between receptive and productive collocational knowledge scores ($r = 0.359$, $p < 0.01$), suggesting that although related, the two types of knowledge are distinct in cognitive processing.

Grade-level comparisons revealed that both receptive and productive collocational knowledge significantly increased as grade level increased. Notably, 5th-grade students scored significantly lower than students in higher grades. ANOVA results showed high effect sizes for productive knowledge (η^2 ranging from 0.14 to 0.20), suggesting that grade level has a strong influence on students' ability to produce collocations.

In the discussion, the findings are interpreted in light of existing literature. Consistent with Krashen's (1982) input hypothesis, students perform better in recognizing collocations than in producing them. Similar results have been reported in studies by Talakoob & Koosha (2017) and Jeensuk & Sukying (2021), which found that receptive collocational knowledge tends to develop earlier and more reliably than productive knowledge in second language learners.

The findings emphasize the importance of systematically addressing collocational competence in language education. It is not sufficient to merely expose students to frequent word combinations; instructional strategies should also support their active use in speaking and writing. Therefore, it is recommended that classroom practices include collocation-focused activities, especially in the context of productive language tasks such as writing exercises and oral presentations.

In conclusion, this study provides comprehensive insights into the development of collocational knowledge at the middle school level by examining both receptive and productive dimensions. It highlights the developmental trajectory of these skills and points to the need for pedagogical interventions that address both aspects of vocabulary knowledge. Future research could focus on different age groups, educational contexts, or interdisciplinary applications to further explore the role of collocations in language acquisition. Additionally, studies exploring the relationship between collocational competence and broader skills such as reading comprehension or written expression would contribute significantly to the field.